

Kristinehamns kommun
kommun@kristinehamn.se

Fördjupning av översiktsplan för Västra Vålösundet, Kristinehamns kommun - granskning

Länsstyrelsens dossiér: FÖP11

Beskrivning av ärendet

Rubricerad fördjupning av översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL).

Förslaget är upprättat den 14 mars 2023 och innehåller följande handlingar:

- Granskningshandling, Fördjupad Översiktsplan (FÖP) för Västra Vålösundet, Kristinehamns kommun
- Miljökonsekvensbeskrivning, 2023-02-24
- Markanvändningskarta
- Karta, Värden och Hänsyn Riksintressen
- Karta, Värden och Hänsyn Kulturvärden och jordbruksmark
- Karta, Värden och Hänsyn Miljö, hälsa och säkerhet
- Karta, Värden och Hänsyn Naturvärden
- Utvecklingsstrategikarta
- Samrådsredogörelse

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på förslaget från berörda myndigheter. Yttranden över förslaget har inkommit från Skogsstyrelsen, Post- och telestyrelsen, Sjöfartsverket, Trafikverket, Försvarsmakten, Luftfartsverket, Svenska kraftnät och Statens geotekniska institut. Försvarsmakten, Skogsstyrelsen, Svenska kraftnät samt Post- och telestyrelsen har inget att erinra mot förslaget. Statens geotekniska institut, Sjöfartsverket och Trafikverkets har lämnat synpunkter som sammanvägts i Länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen ska under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen vill upplysa om att kommunen enligt 3 kap 20 § PBL ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Samlad bedömning

I samrådet framförde Länsstyrelsen synpunkter om Natura 2000, riksintresse friluftsliv, riksintesse kommunikation (sjöfart/farled), miljökvalitetsnormer vatten, översvämning, avloppsreningsverk samt strandskydd. Länsstyrelsen hade även synpunkter gällande att kartor ej var tydliga. Kommunen har till granskningsskedet bemött Länsstyrelsens synpunkter och vissa justeringar har gjorts.

Länsstyrelsen har i detta granskningsyttrande synpunkter gällande riksintesse kommunikation, Natura 2000, hälsa och säkerhet – Geoteknik, strandskydd, kulturmiljö samt naturmiljö.

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen inte tillfullo tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer delvis att åtgärder inom strandskydd som föreslås i översiktsplanen inte är förenligt med 7. kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse och byggnadsverk inom delar av FÖPen kan komma bli olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Planeringsunderlag och allmänna intressen

Kulturmiljö

Då det finns kända fornlämningar inom och i anslutning till planområdet vill Länsstyrelsen upplysa om att beslut om arkeologisk utredning enligt Kulturmiljölagen kan komma att fattas för genomförande av delar av planområdet i samband med ytterligare planläggning och exploatering.

Naturmiljö

Länsstyrelsen anser att kommunen vid exploatering av nya områden bör låta dessa nya områden naturvärdesbedömas och inventeras inför fortsatt planering. I en sådan bedömning kan det även behöva ingå en bedömning/inventering av om hotade eller fridlysta arter och lämpliga livsmiljöer för dessa finns. Om sådana upptäcks behöver exploateringen inverkan på dessa bedömas och anpassas efter det.

Länsstyrelsen hade även i samrådsyttrandet synpunkter att område 5a innehåller lokaler för den fridlysta bombmurklan. För att skydda bombmurklan anser Länsstyrelsen att område 5a behöver inventering av arten göras inför eventuellt fortsatt planering. Kommunen bör i nuläget använda tillgängliga data i Artportalen för att begränsa exploateringsplanering i områden med fridlysta och hotade arter.

Länsstyrelsen lyfte även upplysningar om att nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt är miljöer som bör undantas från exploatering och skötsel som försämrar naturvärdena, samt att skyddsvärda träd bör få finnas kvar. Länsstyrelsen saknar bemötande och kommunens ställningstagande till denna information.

Strandskydd

Den fördjupade översiktsplanen pekar ut 17 områden för hamnar för fritidsbåtar, varav 7 av dessa är även utpekade som möjliga förbindelselagen för färja och fast förbindelse mellan östra och västra Vålösundet. Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att peka ut ett så stort antal områden för hamnar för fritidsbåtar samt lägen för förbindelser. Länsstyrelsen anser att kommunen bör fördjupa analysen av behovet samt lämpliga lägen och därefter identifiera enstaka marinor och förbindelse där de bedöms som mest lämpligt att lokalisera. Någon sådan lämplighetsbedömning har kommunen inte gjort, utan kommunen bedömer att marknaden ska avgöra var hamnar bör anläggas.

Länsstyrelsen anser att kommunens utpekande av hamnar och förbindelser inte är gjorda med hänsyn till strandskyddets båda syften, att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på

land och i vattnet. Vidare vill Länsstyrelsen uppmärksamma kommunen om att det inte är en rättighet att ha tillgång till en brygganläggning bara för att fastigheten ligger i anslutning till eller nära vatten.

Länsstyrelsen anser att kommunen inför antagandet av den fördjupade översiktsplanen för Västra Vålösundet bör göra en översiktlig lämplighetsbedömning om hamnars och färjeförbindelsens lokalisering med utgångspunkt från strandskyddets båda syften.

Av granskningskartan framgår att kommunen anger 5 olika möjliga placeringar av småbåtshamnar i sydväst vid Hjälmarsnäs. Dessa områden utgörs idag av vassområden och är ett orört sammanhängande vassområde. Vassområden utgör viktiga livsmiljöer för både fåglar och vattenlevande organismer, dessa miljöer utgör såväl födosöksområde, uppväxtområden, boplatser, skydd för såväl vattenorganismer som för fåglar. Länsstyrelsen anser att inom detta område är det olämpligt att lokalisera småbåtshamn. Länsstyrelsen anser därför att området bör utgå som förslag till område för småbåtshamnar.

Riksintressen

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Planförslaget medger flertal möjliga färje- och fasta förbindelser och hamnar över och vid Vålösundet. Länsstyrelsen delar Trafikverket och Sjöfartsverkets synpunkt att förbindelser och hamnar som planen föreslår bör ställas i relation till riksintresset och vilka effekter och konsekvenser förbindelserna och hamnarna kan få på riksintresset för sjöfart/hamn. Detta bör tydligare redovisas för att säkerställa att hamnar och förbindelser inte påverkar riksintresset negativt. Länsstyrelsen anser att ovanstående bör beskrivas i planförslaget. Vidare anser Länsstyrelsen att kommunen bör minska på antal förslag till förbindelser och hamnar vid Vålösundet och föreslå något enstaka väl motiverad lokalisering i stället. Kommunen bör gå vidare med förslag som har liten eller ingen påverkan på riksintresset och dess funktion.

Natura 2000

Att vidta åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Bebyggelse, utfyllnader, pålningar, grävningar, masshantering, dagvattenhantering, trädgårdsanläggningar med mera i anslutning till Natura 2000-områden är åtgärder som typiskt sett kräver tillstånd. Det överordnade syftet med Natura 2000-området Ölmeviken är att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper, habitatarter och fågelarter som utgör grund för utpekandet av området. Länsstyrelsen bedömer det

olämpligt att peka ut exploateringsområden och utveckling av bryggor/hamn i anslutning till Ölmeviken. Område 5 bör utgå som möjligt utbyggnadsområde för bostäder och hamn, med tanke på närheten till Natura 2000-området. Om kommunen vill behålla området bör det förtydligas vilka kumulativa effekter på Natura 2000-området som kan uppstå.

Hälsa och säkerhet

Geoteknik

Statens geotekniska institut gavs inte möjlighet att lämna yttrande i samrådsskedet 2017. Statens geotekniska institut (SGI) anger i sitt yttrande att översvämningsskyddande åtgärder som exempelvis anläggning av vallar, kan orsaka geotekniska stabilitetsproblem vilket behöver utredas i samband med planering av sådana skyddsåtgärder.

SGI anger vidare att kommunen inte ger något ställningstagande till den befintligt byggda miljön inom nämnda hänsynsområden. Översiktsplaner som påbörjas efter 1 augusti 2018 ska enligt PBL (2010:900) 3 kap. 5 § redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade olyckor som till exempel översvämning, ras, skred och erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Förutom ny och befintlig bebyggelse innefattar den byggda miljön även anläggningar samt vegetation, parker och andra grönområden. Även om kommunen inte är förpliktad i denna FÖP att ange ovanstående så rekommenderar Länsstyrelsen och SGI att planen kompletteras med en sådan redovisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Samhällsavdelningen Marcus Wihk med planhandläggare Jonas Meyerdahl som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef för Samhällsbyggnad Anna Nordlander medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.